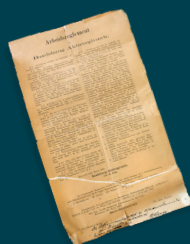

Innsamlingsplan for MiA – Museene i Akershus 2017-2021

Innsamlingsplan for MiA - Museene i Akershus

2017-2021

**Utarbeidet av konservator NMF Kirsten Linde,
konservator NMF Katja Nicolaysen og
fotoleder Øivind Möller Bakken.**

**Med bidrag fra konservator NMF Mari Marstein og
konservator NMF Berit Anderson.**

Layout: Marit Gjermundrød

Innhold

Del 1

Retningslinjer for innsamling	s.8
MiAs samlinger	s.10
Administrasjon av samlingene	s.10
Dokumentasjon av samlingene	s.11
Digitale verktøyer	s.11
MiA har fylkesansvar for fotobevaring og privatarkiv	s.11
Eierskap til samlingene	s.11
Ansvar for innsamling	s.12
Tiltak for bedre samkjøring og ansvarsfordeling	s.12
Innsamlingspraksis	s.13
Inntakskomiteé	s.13
Inntakskomiteens organisering og mandat	s.13
Innsamlingspraksis	s.14
Hovedprinsipper for innsamling til gamle samlinger	s.14
Hovedprinsipper for innsamling til ny samling	s.15
Utadrettet kommunikasjon om innsamling	s.16
Seks innsamlingsområder i MiA	s.17
Innsamling gjenstander	s.18
Innsamling foto og film	s.21
Innsamling privatarkiv	s.24
Innsamling immateriell kulturarv	s.26
Innsamling levende samlinger	s.28
Innsamling bygninger og faste installasjoner	s.31

Del 2

Innsamlingsplaner for avdelingene	s.34
En aktiv og koordinert innsamling	s.34
Organisering av MiAs avdelinger	s.34
Museumstjenesten	s.35
Presentasjon av avdelingenes innsamlingsplaner	
Klynge: Bygd og bondesamfunn	s.36
Klynge: Mangfold, bærekraft og det urbane	s.39
Klynge: Follo Museum	s.41
Oslofjordmuseet	s.44
Asker Museum	s.46
Fetsund lenser/Nordre Øyeren Besøksenter Våtmark	s.48
Klynge: AHB, UHB og Lommedalsbanen	s.50
Hurdal Historielags samlinger	s.52
Grinimuseet	s.53
Museumstjenestens innsamlingsplaner	s.54
Felles plattformer for innsamling	s.56

Del 1

Nytt fotomagasin. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Retningslinjer for innsamling

MiA - Museene i Akershus¹ ønsker å investere i og utvikle samlingene via innsamling. Vi vil derfor fremme en aktiv innsamlingspraksis innenfor prioriterte felter.

MiA har formulert en ny innsamlingspolitikk og utviklet ny strategi for innsamling relatert til gamle samlinger og oppbyggingen av nye samlinger.

MiAs samlinger skal være relevante for samfunnet rundt oss. I MiA arbeider vi med fortiden med fokus på samtiden og med tanke på framtiden. Innsamling, dokumentasjon, bevaring, forskning og formidling av gjenstander, foto, arkivalier, levende samlinger, bygninger og den immaterielle kulturarven er museenes særlige kjennetegn. Samlingene er museenes fundament og kan sammenliknes med en grunnkapital som skal forvaltes og utvikles for å fremme museets forsknings- og formidlingspotensial.

Innsamlingsarbeidet skal virke i samspill med intensjonene i Stiftelsen MiA - Museene i Akershus sine vedtekter og strategiske plan.²

Innsamlingsarbeidet skal virke som ressurs for museets forsknings-, bevarings- og formidlingsarbeid.³

Innsamlingsarbeidet skal utføres i overensstemmelse med ICOMs etiske regelverk.⁴

² MiA. Vedtekter for MiA Museene i Akershus <https://lottstift.no/stiftelsesregisteret/vedtektssok>, Akershusmuseet. Opplevelser som gir deg noe mer. Akershusmuseets strategiplan, 2013-16 (under revidering)

³ MiA - Museene i Akershus. Forskningsplan 2016-2019, MiA - Museene i Akershus. Samlingsforvaltningsplan (under utarbeidelse), MiA - Museene i Akershus. Formidlingsplan (under planlegging)

⁴ <http://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/publikasjon-icomsmuseumsetiske-regelverk>

¹ Stiftelsen MiA - Museene i Akershus vil i dokumentet bli forkortet til MiA.

Innsamlingsplanen er utformet som en guide og et styringsinstrument for å kunne foreta utvelgelse og innsamling på følgende hovedfelt:

Gjenstander (herunder kulturhistoriske, kunst-historiske og naturhistoriske gjenstander), foto og film, privatarkiv, immateriell kulturarv, levende samlinger bygninger og faste installasjoner.

Denne innsamlingsplanen skal anvendes som et verktøy i innsamlingsarbeidet og er ikke å betrakte som en rapport over MiAs samlinger eller en samlingsforvaltningsplan.

For å få til en aktiv innsamlingsstrategi er det viktig å synliggjøre faktorer og tiltak som kan virke begrensende eller aktiverende i henhold til innsamling.

Faktorer som virker begrensende på innsamling og utvikling av samlingene:

Uklarhet og usikkerhet om man skal samle inn eller ikke.

Uklarhet rundt hvem som skal samle inn og hvordan praksis skal foregå.

Behov for å få orden og oversikt over den gamle samlingen før man samler inn nytt.

Frykt for at museet vil motta alt for mange gaver, dersom man går bort fra å sende ut signaler om inntaksstopp.

Holdninger om at aktiv innsamling er umulig på grunn av at samtiden og fortiden inneholder alt for mye innsamlingsmateriale.

Tiltak som vil fremme innsamling og utvikling av samlingene:

Avklart innsamlingspolitikk.

Avklare hvem som kan samle inn.

Retningslinjer for hvordan innsamling skal gjøres i praksis.

Lage administrativt skille mellom **gamle samlinger** og en **ny samling**. Der man fortsetter arbeidet med samlingsforvaltningen og problemstillinger tilknyttet *gamle samlinger*. Samtidig med at man utvikler en *ny samling* i samsvar med museets strategier innenfor forskning og formidling.

God og klar kommunikasjon til potensielle givere om hvilke objekter museet ønsker å få inn i samlingene for å unngå misforståelser og for å forbedre standarden på inntak.

Klare strategier for hvilke former for materiale man ønsker å samle inn.

Lage kriterier for interessante objekter innenfor de ulike kategoriene.

Gode rutiner i samlingsforvaltningsarbeidet.

Vurdering av gjenstand. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

MiAs samlinger

MiAs samlinger består av:⁵

Gjenstander:

79 620 kulturhistoriske gjenstander, derav 394 kunstgjenstander, 369 naturhistoriske gjenstander og 154 båter.

Foto:

Fotosamlingen inneholder om lag fire millioner bilder.

Arkiv:

Museets arkiv inneholder ca. 55 hyllemeter privatarkiv.

Immateriell kulturarv:

En mindre samling lydarkiv og film.

Levende samlinger:

Arkivet med dokumentasjonen av levende planter utgjør 249 numre.

Faste installasjoner:

Museet forvalter 250 bygninger, derav 222 antikvariske bygninger, to jernbaner med rullende materiell, et 2,5 km langt tømmerfløtingsanlegg i vann og seks museale hageanlegg.

Administrasjon av samlingene

MiA administrerer og utvikler fellesregistre over samlingene, samt iverksetter bevaringstiltak, sikring og magasinering. Samlingsadministrasjon gjøres i samarbeid mellom fagpersonalet i Museumstjenesten og avdelingsledere, som delegerer oppgaver. Inntaksrutinene er basert på Spectrum 4.0 prosedyrer.⁶ MiA har et fellesmagasin. Administrasjonen av dette er tillagt Museumstjenesten.

⁶ <http://www.collectionstrust.org.uk/>

⁵ Tallene er basert på statistiske opplysninger til KUD gjeldende for 2016.

Dokumentasjon av samlingene

Objektene i samlingene følges av dokumentasjon i form av beskrivelser, arkivalia, intervjuer, tegninger m.m. Objektene proveniens er viktig for deres verdi som kilde til kunnskap. Dokumentasjonen arkiveres og koples til objektene via digitale verktøy.

Digitale verktøy

Primus brukes for foto, gjenstander og bygninger.

ASTA brukes for arkiv og for immateriell kulturarv.

En rekke inntak inneholder både arkivalia, gjenstander og foto. I så tilfelle registreres foto og gjenstander i Primus, mens arkivet registreres i ASTA. Det etableres referanser mellom registreringene i ASTA, Primus og evt. andre verktøy. MiA har som mål å få flest mulige registreringer publisert på Digitalt museum og Arkivportalen. Avdelingsledere bestiller antall brukere av Primus og ASTA gjennom Museumstjenesten.

MiA har fylkesansvar for fotobevaring og privatarkiv

MiA er tildelt et fylkesansvar for fotobevaring i Akershus fylke av Sekretariatet for fotobevaring. Fotosamlingene er eid av Stiftelsen MiA – Museene i Akershus og befinner seg i fotoarkiv på Strømmen. I tillegg finnes det fotomateriale i avdelingene.

MiA er tildelt et fylkesansvar for privatarkiv i Akershus fylke av Arkivverket. Fra 2014 har Mia arbeidet aktivt med å bygge opp arkivet på Strømmen.

Eierskap til samlingene

MiA – Museene i Akershus er en stiftelse og eierskapet til samlingene er beskrevet i stiftelsens vedtekter.⁷

MiA forvalter egne samlinger, samt samlinger for museumseiere og andre aktører. Samlinger omfatter immaterielle kulturminner og objekter som gjenstander, fotografier, arkivalia, bygg, anlegg og potensielt også andre verdier.

Den lokale eieren beholder eiendomsretten til lokalavdelingens samlinger slik det er beskrevet i de enkelte særavtaler.

Stiftelsen MiA - Museene i Akershus administrerer og utvikler fellesregistre over samlingene.

Stiftelsens styre kan, etter anbefaling fra den lokale eier og fra stiftelsens faglige ansvarlige, treffe beslutninger om langtidsdeponering.

Avhending av objekter i samlingene må skje i samråd med eier.

Objekter fra samlingene kan ikke pantsettes.

Stifterne og museumseierne kan, om styret i MiA ser det som formålstjenlig, overdra, eiendeler, samlinger og verdier til stiftelsen.

⁷ MiA. Vedtekter for MiA Museene i Akershus, s.1-2 §4.

Ansvar for innsamling

Museumstjenesten og avdelingene (eiere, avdelingsledere) har hittil, på eget initiativ og ut fra egen vurdering, drevet innsamlinger. Dette er en arv fra tiden før konsolideringen og er uhensiktsmessig ut fra flere forhold:

Mangelfull kommunikasjon rundt inntak mellom eier, faglig personale på avdelingen og/eller i Museumstjenesten kan resultere i uhensiktsmessige inntak.

Manglende kostnadsberegning ved større inntak kan føre til at avdelinger tar inn mer enn de har kapasitet til å håndtere.

Sistnevnte samt uklart kommuniserte eierforhold kan resultere i at kostnads-konsekvensen av større inntak belastes Stiftelsen MiA – Museene i Akershus og ikke eier.

Innsamlingsplanen har til hensikt å kvalitetssikre fremtidige inntak ved å styrke den faglige kommunikasjonen og ved å klargjøre ansvarsfordelingen mellom faglig stab og eiere rundt innsamling.

Tiltak for bedre samkjøring og ansvarsfordeling

Avdelingene utarbeider ny innsamlingsplan med formål å bedre styring og utvikling av samlingene (se del 2).

Innsamlingsplanen kommuniseres til eiere, samarbeidsparter og brukere for å få til en koordinert og målrettet innsats.

MiAs medarbeidere har faglig ansvar for all innsamling til samlingene.

Det utarbeides en kostnadsanalyse før inntak av større samlinger/faste installasjoner. Ved beslutning om inntak dekkes kostnadene av eier.

Inntak til gammel samling (eid av avdelingene) bekostes av eier eller avdelingen.

Inntak til en ny MiA-samling bekostes og eies av Stiftelsen MiA - Museene i Akershus.

Stiftelsens styre kan, etter anbefaling fra lokale eiere og fra stiftelsens faglige ansvarlige, treffe beslutninger om deponering.

Kompetanseoverføring arkiv. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Innsamlingspraksis

Inntakskomiteé

Museumstjenesten og de enkelte avdelingene bestemmer i dag ut fra egen vurdering og uten informasjonsinnhenting og samkjøring mellom avdelingene hva som skal samles inn. Det er derfor nødvendig å opprette en inntakskomiteé felles for hele museet.

Å vurdere objekters forsknings- og formidlingspotensiale krever god faglighet og oversikt over samlingene. Tilbud om objekter kommer ofte plutselig og med kort tidsfrist. Det kan være utfordrende å ta inn større samlinger og å gi avslag til givere. Inntakskomiteéen skal være en hjelp for avdelingene og ikke et hinder.

Inntakskomiteens organisering og mandat

Organisering:

Komiteens skal ha kompetanse fra flere fag og består i en gruppe på 3 - 4 medlemmer.

Det skal være kompetanse fra museets samlingsforvaltning i gruppen.

Funksjonstiden bør være på åremål.

Komiteens arbeidsmåte er fleksibel. Den har fast møtefrekvens. Dersom det ikke har kommet inn saker, kan møter avlyses.

Medlemmene skal være innstilt på å kunne rykke ut på kort varsel og gi relativt hurtige svar.

En representant for den lokale samlingen, som ønsker objekter vurdert for inntak, skal gi en vurdering og være med i komiteens diskusjon rundt inntak eller avslag.

Mandat:

Alle inntak og planer om innsamlingsprosjekter i MiA innrapporteres til inntakskomiteen.

Komiteen skal vurdere objekter og samlinger for inntak til nye og gamle samlinger.

Komiteen har ansvar for å hjelpe lokalavdelingene med evt. avslag.

Komiteen har ansvar for å bistå lokalavdelingene ved tilrettelegging av inntak/innsamling av større samlinger.

Komiteen rapporterer direkte til avdelingsdirektør for Museumstjenesten.

Dersom det oppstår uoverensstemmelser av faglig art eller rundt eierskap i forbindelse med inntak/avslag løftes inntakssaken til direktør/ledergruppen.

Innsamlingspraksis

MiA som konsolidert museum, trenger en ny strategi for innsamling i et fylkesdekkende og tidsmessig perspektiv som dekker museets arbeidsområde geografisk og historisk.

Ser vi på innsamlingspraksiser i norske museer de siste 50 årene kan man konstatere at det er samlet lite inn i forhold til tiårene før, ofte begrunnet i hensynet til ressurskrevende eldre samlinger. Mange interessante kulturhistoriske objekter⁸ er gått tapt i denne 50-års perioden eller er blitt sjeldne og vanskelige å få tak i.

Man kan spørre seg hvor lang tid det vil ta før museene mener at de er på et samlings- og forvaltningsnivå, der de kan begynne å samle inn fra den nære historien?

⁸ Objekter er samlebetegnelse for inntak av foto, gjenstander, arkiv, immateriell kulturarv, levende planter, bygninger og faste installasjoner.

Større utenlandske institusjoner kan tas til inntekt for et endret syn på innsamling.⁹ Her har man den holdningen at problemer i gamle samlinger ikke skal bremse museets innsamlingsstrategier og dermed samlingsutvikling. Man mener også at større institusjoner har ressurser til å kjøre to samtidige parallelle løp: Et forløp for den **gamle samling** med fokus på forvaltning og supplering – og et annet forløp med utvikling av en **ny samling**. På denne måten ønsker man å sikre museenes samlingsutvikling.

Gamle samlinger i MiA, herunder avdelingenes samlinger og FIA-samlingen trenger supplering og ny tilvekst. Det blir behandlet i del 2 av planen.

Det er opprettet en ny samling, MIA-samlingen, for å tydeliggjøre innføringen av nye retningslinjer for innsamling, samt sikre juridiske eierforhold til nye objekter som tas inn i museet. FIA-samlingen overføres til ny samling MiA som en undersamling.

Hovedprinsipper for innsamling til gamle samlinger

De gamle samlingene utgjør en kunnskapsbank i museet og det er viktig at de fortsatt blir tilført nytt materiale som kan gi nye perspektiver på historiske miljøer, hendelser, personer og kulturelle sammenhenger. Inntak skal også supplere den gamle samlingen på en slik måte at vår forståelse for ulike gjenstandsgrupper utvikles.

De gamle samlingenes eierskap er definert i avdelingenes konsolideringsavtaler.

⁹ Thomas Bloch Ravn (2002) Den Gamle By. Et vindue til historien. Gyldendal. Owain Rhys (2011): Contemporary Collecting. Theory and Practice. Museumsetc, Edingburgh & Boston.

Tiltak:

Gamle samlinger i avdelingene beskrives og det utarbeides retningslinjer for hvordan de skal suppleres (se avdelingenes innsamlingsplaner).

Det føres en restriktiv innsamlingspraksis.

Inntak registreres med avdelingssignatur for å vise til den samlingen som blir supplert.

Inntak plasseres ute på avdelingene eller i Fellesmagasinet.

Sjekkliste - Vurderingskriterier for restriktivt inntak til gammel samling

Relevans – er objektene relevante i forhold til den gamle samlingen?

Kulturhistorisk verdi – er objektene representative eller knyttet til spesielle historiske hendelser?

Proveniens og kontekst – er objektene knyttet til et menneske, et sted eller kan det knyttes en eller flere fortelling(er) til den?

Tilstand – trenger objektene konservering og/eller mangler det vesentlige deler?

Mengde – har man liknende objekter fra før i den gamle samlingen?

Hovedprinsipper for innsamling til ny samling

Det er viktig å utvikle den nye samlingen på måter som skaper dynamiske synergier mellom forskning, formidling og forvaltning. Innsamling til ny samling skal derfor først og fremst foretas i sammenheng med ulike prosjekter, der man dokumenterer og forsker i historiske og samtidige fenomener.

Innsamlingen skal ses i forhold til, avspeile og ha en samtidig relevans for samtiden og fremtiden. Sett i et fremtidsperspektiv bør innsamlingsarbeidet dessuten avspeile grupper av objekter som eventuelt er truet. Objekter som står i fare for å bli kastet/ødelagt skal prioriteres.

Tiltak:

I MiAs ulike forsknings-, dokumentasjons- og formidlingsprosjekter inngår det refleksjoner og spesifikke planer for innsamling av ulike objekter.

Det føres en dynamisk og aktiv innsamlingspraksis.

Inntak registreres med MiA.nr, arkivnummer, prosjektnummer og det etableres referanser mellom registreringene i ASTA, Primus og evt. andre verktøyer.

Inntak plasseres fortrinnsvis i magasin

Sjekkliste - Vurderingskriterier for utviklende inntak til ny samling

Faglig forankring – inngår objektene i et prosjekt?

Utvikling – vil objektene gi oss ny viten og utvikle museets faglige basis?

Relevans og proveniens/historikk – forteller objektene om viktige kulturelle sammenhenger, hendelser, personer eller steder?

Bevaringsaspekt – er objektene truet av ødeleggelse, vil de bli kastet eller har de kort levetid?

Utadrettet kommunikasjon om innsamling

De fleste museer opplever at de objektene som tilbys anses for å tilhøre «gamle dager» og dermed avspeiler den innsamlingspolitikken som eksisterte for mer enn 50 år siden. Det er lite som tilbys fra nær fortid eller samtid.

Mye tyder på at museet har underkommunisert hvilke objekter som ønskes. Det vil arbeides for å tydeliggjøre og synliggjøre MiAs innsamlingsmål utad.

Det er sannsynligvis mange som gjerne vil bidra til museets samlinger med objekter, hvis de får vite hva vi ønsker oss.

Tiltak:

Ved utadrettet kommunikasjon er museet tydelig på hva museet ønsker å samle inn.

Det gis konkrete eksempler (gjærne med bilder) på hvilke objekter man ønsker seg i forbindelse med ulike prosjekter og/eller supplering av gamle samlinger ved avdelingene.

Det fremgår klart hvem som kan kontaktes før evt. inntak.

Museet tar ikke mot objekter uten å være informert i forkant.

Etterlysninger på nettsider, facebook eller andre medier drøftes på forhånd med inntakskomiteen.

Gjenstandsforafering. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Seks innsamlingsområder i MiA

MiA satser i sin innsamling på 6 innsamlingsområder innenfor ulike kategorier av materiale. Hvert felt forholder seg til innsamlingsplanens overordnede retningslinjer formulert på s.8-16 og spesielle retningslinjer formulert for det enkelte innsamlingsområde s.18-32.

Gjenstander s.18

Foto og film s.21

Privatarkiv s.24

Immateriell kulturarv s.26

Levende samlinger s.28

Bygninger og faste installasjoner s.31

Gjenstander i Follo museum. Foto: Thore Bakk/MiA

Innsamling gjenstander

Generelle betraktninger om gjenstandsfeltet i og utenfor museene

Dette kapittelet omhandler gjenstandskategoriene kultur-, kunst- og naturhistorie på et samlet plan.

Når det gjelder gjenstandsfeltet var samfunnet forholdsvis gjenstandsfattig før industrialiseringen. Fabrikker og økt varehandel medførte en økende mengder av gjenstander, som etter hvert har overgått til en nåtids-situasjon med en overflod av gjenstander innenfor ethvert aspekt av menneskelivet. Denne økning i gjenstandsmassen i nær fortid og samtid blir dessverre ikke avspeilet i de fleste museumssamlinger, som fortsatt i antall har flest eldre gjenstander.

Museene må tenke nytt rundt hvilke gjenstander som er truet og bør tas vare på i samlingene.

Eldre gjenstander med høy økonomisk, følelsesmessig eller anerkjent kulturell verdi blir vanligvis prioritert når det gjelder bevaring. De blir for det meste tatt vare på av private eller samlere. Derimot står gjenstander med lite økonomisk verdi, lite følelsesmessig involvering og lite anerkjent kulturell verdi i stor fare når det gjelder kassering. En stor del av nåtidens bruk og kast-gjenstander kan dessuten karakteriseres ved å være produsert for kort levetid i forgjengelige materialer, noe som gjør bevaringsarbeidet vanskelig. Museene bør spesielt interessere seg for gjenstander som i samtiden oppfattes som uten større verdi og som står i fare for å bli kassert og dermed gå ut av historien.

I kunstfeltet har spesielt anerkjente kunstverk høy verdi. De blir tatt vare på og det er derfor museenes oppgave først og fremst å velge ut relevante kunstgjenstander for bevaring.

Naturhistorisk innsamling er et utfordrende felt, fordi mange arter er utrydningstruet med juridiske regler rundt samling. Det er museenes oppgave å veilede i forhold til reglene og samle inn til vitenskapelig funderte samlinger.

Status for museets samlinger

Samlingene i MiA omfatter et stort antall kulturhistoriske gjenstander, dertil kommer mindre samlinger av kunst-, natur- og arkeologiske gjenstander samt flytende farkoster og tog. Mesteparten av samlingene representerer tidsperioden før 2. verdenskrig med tyngdepunkter på gjenstander fra primærnæringer, håndverk og dagligliv i form av husgeråd og innbo.

Gjenstandssamlingen utgjør en forvaltningsmessig utfordring både når det gjelder sikring og bevaring. En stor del av gjenstandene befinner seg på avdelingene der de enten er plassert i utstillinger og interiører eller befinner seg i mindre magasiner eller oppbevaringslokaler. Noen større gjenstander er plassert utendørs. Begrensede oppbevaringsforhold for gjenstandene har resultert i en restriktiv inntakslinje i mange tiår. Museet etablerte i 2008 et nytt fellesmagasin, der samlinger av gjenstander løpende blir flyttet til, men det finnes fortsatt et stort etterslep i overføringen til magasin. Fellesmagasinet betyr bedre plassforhold for gjenstandssamlingen og muligheter for inntak av nye relevante gjenstander.

MiA har, i forbindelse med ulike prosjekter med fokus på nær fortid og samtid, samlet aktivt inn de siste tiårene. Prosjektbaserte innsamlinger har resultert i godt dokumenterte og kontekstrike gjenstandsinntak og det er høstet nyttige erfaringer som bør implementeres i fremtidige innsamlingsarbeider. Den innsamlingen som har funnet sted i forbindelse med supplering av eldre samlinger i museet kan for en stor del betegnes som passiv og i noen tilfeller som tilfeldig. Det er derfor viktig at det blir mer fokus på en aktiv og reflektert innsamling av gjenstander både i forbindelse med innsamling til ny og gammel samling. På et generelt grunnlag er det imidlertid

samlet lite inn fra nær fortid og samtid, og inntaket bør bli større for å utvikle samlingene slik at de avspeiler den økende gjenstandsmengden i samfunnet etter 2. verdenskrig.

MiA har mindre samlinger av kunstgjenstander og naturhistoriske gjenstander og bør fortsette med innsamling i forhold til kunsthistoriske og vitenskapelige vurderinger.

MiA følger ICOMs etiske retningslinjer i innsamlingen av og forvaltningen av museumsgjenstander.

Langsiktige mål

Samlingene skal utvikles for fortsatt å utgjøre en ressurs for museets forskning og formidling. Det er derfor viktig å arbeide målrettet for å supplere eldre samlinger med interessante kulturhistoriske gjenstander.

Samlingene i museet bør avspeile samfunnet utenfor og det bør derfor arbeides målrettet for å vende en situasjon, der samfunnet bugner over av gjenstander, mens museets innsamlinger fra nær fortid og samtid er gjenstandsfattige.

Samtidig er det umulig for museet å samle inn alt. Og derfor vil innsamlinger basert på forsknings-, dokumentasjons- og formidlingsprosjekter utgjøre viktige samtidsfortolkninger av kulturhistoriske hendelser og menneskelige handlinger.

Tiltak:

Få bedre kjennskap til innholdet i de eksisterende samlinger for å kunne supplere dem med nye relevante gjenstander.

Skape større bevissthet rundt viktigheten av å samle inn gjenstander fra nær fortid og samtid.

Bli bedre på å utarbeide kriterier for interessante gjenstander via forskning i materiell kultur.

Kortsiktige mål

Samtidens materielle kultur er karakterisert av et voldsomt forbruk av gjenstander med kort levetid. Det er viktig at samlingen avspeiler dette forhold.

Tiltak:

Samle inn flere gjenstander.

Koble aktiv gjenstandsinnsamling til nye forsknings-, dokumentasjons-, og formidlingsprosjekter i MiA.

Samle inn «ikon-gjenstander» – dvs. gjenstander som har en viktig betydning for kulturelle prosesser i samfunnet.

Samle inn grupper av gjenstander i sammenhengende kulturelle kontekster.

Prioritere gjenstander produsert for kort levetid.

1. prioritet: levetid 0 - 1 år
2. prioritet: levetid 1 - 5 år
3. prioritet: levetid 5 - 20 år

Kommunisere aktivt til omverdenen hvilke gjenstander museet ønsker å få inn i samlingene sine.

Innsamling foto og film

Generelle betraktninger om fotografiets situasjon

Fotografiet som medium har gått gjennom store tekniske og estetiske endringer gjennom sin korte og intense historie. Utbredelsen av fotografiet har på verdensbasis økt dramatisk siden begynnelsen av 1840-tallet. De første 80 årene ble det bare tatt noen få millioner bilder. På 1960-tallet ble det tatt 3 milliarder fotografier årlig, mens det i 2000 ble tatt 86 milliarder. Den mest dramatiske endringen kom med overgangen til digitale opptaksformater, i 2014 ble det tatt omtrent 880 milliarder fotografier.¹⁰ I 2012 tok vi like mange bilder i løpet av to minutter som det ble tatt i løpet av hele 1800-tallet.¹¹

¹⁰ <http://www.businessinsider.com/selfies-and-2013-2013-12>

¹¹ <http://www.buzzfeed.com/hunterswarz/how-many-photos-have-been-taken-ever-6zgv#.dcAEBEKN7>

Vi står i dag overfor store mengder fysisk fotomateriale (negativer, dias, fotografier). Mye av materialet mister stadig sin aktualitet, og den enkelte samling er derfor spesielt utsatt i forbindelse med arv, konkurser, flytting etc. I tillegg er materialet utsatt for naturlige nedbrytningsprosesser som påvirkes av flere faktorer. Mye av det materialet som fortsatt eksisterer, har kort levetid igjen. Vi er kanskje siste generasjon som har anledning til å bevare dette materialet.

Status for museets samlinger

MiA har en av Norges største fotosamlinger målt i antall bilder. Fotosamlingen er tilgjengelig for publikum gjennom publiseringsportalen digitaltmuseum.no. Her bestilles bilder til private hjem, bøker, TV-serier, utstillinger, utsmykninger og mye mer. Internt i museet benyttes bildene til utstillinger, bøker, publikasjoner osv. Fotosamlingen består av flere

materialtyper og teknikker fra fotografiets barndom og fram til i dag. Det er en hovedvekt på etterkrigs-materiale, og i antall bilder utgjør et avisarkiv hovedtyngden.

Det er registrert 28 forskjellige samlinger, eksempler er kommunesamlingene, SEFRAK, Widerøe, Østlandets blad, UHBs fotosamling, Barkald (og flere andre portrett-samlinger), Mathiesen samlingene, museets egne fotoarkiver, og i tillegg andre mindre samlinger. Det er dessuten mye spennende materiale rundt i avdelingene i MiA. Museets innsamlingssatsing på 1980- og 90-tallet var i hovedsak repro-fotografering av innlånt bildemateriale, utført i samarbeid med historielagene. I senere tid har museet satset på innsamling av større fotografarkiver og arkiver fra fotografrelatert virksomhet.

Det jobbes kontinuerlig med forvaltning av samlingene (emballering, registrering, nedfrysing, digitalisering, publisering etc.). Museet har skannere og reprofotograferingsutstyr tilpasset materialets kompleksitet, og til en viss grad volum. Datakatalogiseringsverktøyet Primus benyttes til registrering av bildene, og det digitale verktøyet er godt dimensjonert for oppgaven. Bildene publiseres på digitaltmuseum.no. Det finnes i dag ikke internt utstyr for digitalisering av film og lydopptak. Dette settes ut av huset. Originalmaterialet oppbevares i klimastyrte magasiner og i tilpasset emballasje. Behovene for oppfølging av fotoarbeidet overgår langt ressursene.

MiA følger Norsk lov om rettigheter til fotografier og eget bilde (personvern). Se Kulturrådets publisering *Fotojuss*.¹²

¹² <http://www.kulturradet.no/documents/10157/77fcbafd-b0f0-4966-9d0a-a889abb25949>

Langsiktige mål

MiA er ansvarsinstitusjon for fotobevaring i Akershus fylke, og har dermed ansvaret for å koordinere og bygge opp en samling som er representativ for fylkets historie. I tillegg har vi et ansvar for å dokumentere fylkets fotohistorie gjennom å etablere kunnskap om fotografer og fotoindustri som har hatt en betydning for arbeidet med fotografi i fylket. Arbeidet bør gjøres i samarbeid med institusjoner, lag og foreninger som har interesse for å bidra i arbeidet. Samlingen skal engasjere publikum og være et verktøy for alle som har behov for historiske fotografier og film.

Kortsiktige mål

Selv om MiAs fotosamling er betydelig i antall bilder, er det mange huller som må fylles. Med bakgrunn i innsamlingsplanens grep med «gammel og ny samling» vil man supplere gammel samling på følgende måte:

Innsamling av originalmateriale for perioden før andre verdenskrig. I denne perioden bør det søkes arkiver etter profesjonelle fotografer, amatørfoto-grafer (mange svært dyktige), bildemateriale fra privatarkiver (i samarbeid med arkivsatsningen), private bilder fra arbeidsliv, kvinneaktiviteter og barndom.

Innsamling av materiale som er tatt før 1910.

Innsamling av materiale fra prosesser som anses som sjeldne (Daguerreotypi, Ambrotypi, Våtplater, Ferrotypi m.m.).

Materiale som er av særskilt interesse for Akershus eller temaer knyttet til museene i fylket.

Siden man hadde begrenset teknologi til å reprodusere fargebilder på 1980- og 90-tallet, ble det i liten grad samlet inn fargemateriale. Derfor må innsamling av tidlig fargemateriale være en satsing i ny samling. Videre bør man jobbe med å sikre avisarkivene, som kanskje er den viktigste visuelle historiekilden i etterkrigstiden. Film, både amatør og profesjonelle produksjoner fra fylket, er et medium som nesten er fraværende i samlingene. Her er det et stort arbeid som må gjøres.

Tiltak:

Innsamling av fargemateriale etter 1960.

Innsamling og produksjon av materiale i forbindelse med prosjekter.

Systematisk innsamling av digitale bilder (det utarbeides modul av KulturIT).

Bildemateriale knyttet til sosiale medier, fototrender.

Bilder av samfunnstrender.

Innsamling av film.

Ordning av arkivalier. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Innsamling privatarkiv

Generelle betraktninger om privatarkiv i samfunnet

Mange museer i Norge sitter med store mengder privatarkivmateriale og har god tradisjon for bevaring og tilgjengeliggjøring av arkiv. Disse erfaringene vil MiA dra nytte av i sitt videre arbeid. Riksarkivaren har også i større grad fokus på bedrift- og privatarkiv og vil arbeide for å se på lovverk, økonomiske støtteordninger og oppfordre til samordningstiltak mellom sektorer.¹³ Det vil være viktig for MiA som fylkeskoordinerende ledd å følge opp disse signalene og bidra til å gjennomføre tiltak som kommer. Privatarkiv i Akershus blir tradisjonelt innlevert til ulike arkivinstitusjoner, som MiA, Statsarkivet, Riksarkivet, Follo arkivet og historielagene.

Innen 2016/17 vil MiA ha tatt i bruk det elektroniske arkivsystemet Public 360 for eget internarkiv. Dette vil lette samordningen av de ulike avdelingene ved museet og sikre at arkivalia blir ivaretatt. Museet vil ikke aktivt arbeide for et interkommunalt arkiv IKA for Akershus. Dette initiativet må komme fra kommunene. Dersom det skjer vil museet bidra.

Status for museets samlinger

Innsamling og bevaring av privatarkiv har fått større plass i MiAs virksomhet de senere årene. Privatarkiv omfatter en mangfoldig gruppe materiale med hensyn til omfang, opphav og struktur, eksempelvis bedriftsarkiver, organisasjons(forenings)arkiver, institusjonsarkiver, personarkiver, gårdsarkiver og samlinger.¹⁴

Private arkivskapere har ikke avleveringsplikt, slik det er i den offentlige forvaltningen. Imidlertid har det vært et stadig større fokus på innsamling av privatarkiv fordi dette kompletterer arkiv fra den offentlige forvaltningen.¹⁵ Fordi MiA ikke har vært aktive med å samle inn materiale før de senere årene, er det et ønske å ha en bred innsamling. Samtidig må det tas hensyn til dagens ressurser på feltet. Målene er derfor med på å spisse prioriteringene. Til sist må det jobbes strategisk med å synliggjøre arkivvirksomheten til MiA.

Selv om MiA ikke har omfattende arkivsamlinger per i dag, er det riktig å minne om at MiA har flere arkivsamlinger i depot. Et eksempel på dette er Glomma fellesfløtningsarkiv som oppbevares og forvaltes av Fetsund lenser.

MiA har etablert rutiner for innsamling av arkivalia. ASTA brukes som registreringsverktøy, mens gjenstander og foto som kommer inn sammen med arkiv registreres i Primus. Registreringene blir koblet, slik at man vet at materialet hører sammen. Materialet blir publisert på Arkivportalen. På nåværende tidspunkt kan ikke MiA prioritere å digitalisere sitt arkivmateriale. MiA må, i likhet med andre museer og bevaringsinstitusjoner, arbeide for å kunne motta digitale arkiver for bevaring og formidling, selv om det først og fremst vil være papirarkiver museet trolig vil motta også i nærmeste fremtid.

MiA har fylkeskoordinerende ansvar for privatarkiv i Akershus. Museet følger Universal Declaration on Archives godkjent av Unesco i 2011. Alt arkivarbeid ved MiA skal være i tråd med Arkivlova, Forvaltningsloven, Offentlighetslova og Personopplysningsloven.

Langsiktige mål

MiA vil i sin innsamlingsstrategi satse spesielt på bedriftsarkiv fordi dette er viktig for å bidra til en helhetlig samfunnshukommelse.

På dette feltet er svært lite gjort i Akershus. Det vil bli vurdert om andre arkiver eller museer har fokusert på de enkelte bransjer.

MiA vil også samle inn arkiv fra organisasjoner, frivillige lag m.m. som har tilhold i Akershus. Organisasjons- og foreningsarkiver som har tilknytning til det flerkulturelle Akershus vil bli prioritert i innsamlingsarbeidet.

Det vil ikke pågå aktiv innsamling for gårdsarkiv og enkeltpersoners arkiv, men henvendelser om dette vil bli vurdert før inntak.

Tiltak:

Sørge for at materiale fra bedrifter med tilholdssted i Akershus får oppfordring og tilbud om å levere inn aktuelt materiale til museet.

Være positive til å motta lag- og foreningsarkiver fra Akershus. Det skal spesielt rettes innsats mot å få inn foreningsarkiv knyttet til det flerkulturelle og mangfoldige Akershus.

Initiere og gjennomføre innsamlingsprosjekter innenfor et avgrenset tema. Det skal prioriteres prosjekter som er en del av større utstillings-, dokumentasjons- og forskningsprosjekter som MiA gjennomfører.

Kortsiktige mål

Samle privatarkiv relevant til større utstillings-, dokumentasjons- og forskningsprosjekt i museet.

Samle inn privatarkiv i forhold til avdelingenes strategiske mål i perioden.

Samle inn arkiver til marginaliserte grupper som har sin virksomhet i Akershus. Det vil for eksempel være organisasjoner som er etablert av befolkningsgrupper som har skapt et særskilt miljø i Akershus.

¹³ SAMDOK samla samfunnsdokumentasjon. Delprosjekt. Privatarkiv «En helhetlig samfunnshukommelse» Utredning levert Riksarkivaren 31.12.2014

¹⁴ Lange, Vilhelm, Mangset, Dag og Ødegaard, Øivind 2001: Privatarkiver. Bevaring og tilgjengeliggjøring. Riksarkivaren skriftserie 11 Kommuneforlaget.

¹⁵ SAMDOK samla samfunnsdokumentasjon. Se note 12. s. 100-103.

Håndbåren kunnskap skoing av hest. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Innsamling immateriell kulturarv

Generelle betraktninger om immateriell kulturarv

Immaterielle kulturminner er praksis, fremstillinger, uttrykk, kunnskap og ferdigheter som samfunn, grupper og enkeltpersoner anerkjenner som en del av sin kulturarv.¹⁶ Disse minnene er gjerne nedarvet gjennom generasjoner. Siden UNESCO vedtok konvensjonen om immateriell kulturarv i 2003, har det langsomt blitt mer fokus på feltet i museer og andre samarbeidsorganisasjoner. I dag skal museene årlig rapportere til Norsk Kulturråd om sin innsats på innsamling av immateriell kulturarv. Likevel trengs det et løft for å bevisstgjøre betydningen av dette materiale. Det er lett å tenke at i dagens skriftsamfunn blir mye bevart, men det er også historier som aldri blir skrevet ned. De er det viktig å fange opp. Tradisjonelt har immateriell kulturarv vært knyttet til ikke skriftlige

kulturer og urbefolkning. Begrepet har også vært en viktig bærebjelke i folkloristisk forskning. Begrepet favner imidlertid bredt og det vil være viktig å fange opp immateriell kulturarv blant det mangfoldige Akershus, der det er stor tilflyttervekst og mange med variert kulturell bakgrunn. Musikk vil ikke favne inn under MiAs arbeid da det tillegger Akershus Musikkråd.

Status for museets samlinger

MiA har i flere år arbeidet med å bevare gamle håndverkstradisjoner gjennom virksomheten til Kulturringen, opplæringskontor for gamle håndverksfag og prosjektet Riktig Restaurering i Akershus (RRA). Begge dokumenterer gamle håndverkspraksiser som ledd i sin opplærings- og kursvirksomhet. Avdelingene Fetsund lenser og

¹⁶ <http://unesco.no/kultur/immateriellkulturarv/>

Urskog-Hølandsbanen har også dokumentert immaterielle kulturminner i sitt arbeid med vern av anlegg. I tillegg driver MiA aktivt med utstillings-, dokumentasjons- og forskningsprosjekter der det er samlet inn kunnskap om mennesker og deres kulturminner. I mange av disse prosjektene har det vært gjennomført kvalitative intervjuer med personer i Akershus. Det har også vært samlet inn film og lydmateriale. Mye av dette materialet har innhold av immaterielle kulturminner.

Materialet som per i dag befinner seg i museet har ikke blitt samordnet og registrert enhetlig.¹⁷ Det er derfor viktig at MiA skaper en felles plattform for registrering av materiale og dermed samtidig har klare rutiner for arkivdanning og mottak av nytt kildemateriale innenfor immaterielle kulturminner. Dette er viktig av juridiske og arkivmessige hensyn.

MiA følger UNESCOs konvensjon av 2003 for immaterielle kulturminner.

Langsiktige mål

MiA skal ha kompetanse, retningslinjer og ressurser til å samle inn immaterielle kulturminner.

MiA skal arbeide med kontinuerlig innsamling av kunnskap om gamle håndverksfag og andre verneverdige fag. Denne dokumentasjonen skal sikres i MiA sitt arkivsystem.

MiA skal aktivt samle inne andre typer immaterielle kulturminner om hvordan man markerer ritualer, høytidsdager, ekstraordinære dager (for eksempel Halloween og fødselsdager).

Det skal være et spesielt fokus rettet mot det mangfoldige Akershus' immaterielle kulturminner.

¹⁷ MiA består av tidligere autonome museer som har registrert materiale hos seg. Det finnes p.t. ingen oversikt over den totale mengden av dette materialet.

MiA skal initiere og gjennomføre innsamlingsprosjekter innenfor definerte temaer. Det skal prioriteres prosjekter som er en del av større dokumentasjons- og forskningsprosjekter som MiA gjennomfører.

Kortsiktige mål

MiA skal få på plass rutiner, ansvarsfordeling og samordne virksomheten innenfor immaterielle kulturminner.

Innsamling av immaterielle kulturminner skal anses som en viktig del av større dokumentasjonsprosjekter som pågår og det skal til enhver tid være fokus på dette.

Innsamling av immaterielle kulturminner knyttet til båt, vann og fjordliv skal prioriteres.

Det skal igangsettes tematiske prosjekter innenfor det mangfoldige Akershus.

Sammenligning fylte påseliljer. Foto: Mari Marstein/MiA

Innsamling levende samlinger

Generelle betraktninger om levende samlinger

Det er en stor og voksende interesse for eldre hageplanter. Dette avspeiles blant annet i facebook-siden Gamle Hvam museums plantesamling, som har en stor mengde følgere. Det er mange som liker å ta vare på eldre planter og det utveksles mange planter i privat regi. De alvorligste truslene mot gamle hageplanter generelt er eierskifte, skiftende trender og manglende kunnskap om skjøtsel. Det dukker konstant opp nye sorter av hageplanter som fås kjøpt på hagesentrene og det er viktig å utbrede kunnskap om bevaring og stell av eldre planter, slik at disse fortsatt tas hånd om og bevares.

Status for museets samlinger

MiA har flere hager og plantesamlinger. Vi anser følgende anlegg som museumsobjekter:

Linderud gård: Hageanlegg der deler av beplantningen er autentisk materiale fra 1700-tallet.

Asker museum: Tilla og Otto Valstads hage fra første halvdel av 1900-tallet.

Labråten: Garborg-familiens hage.

Aurskog Høland bygdetun, Sandmo villaen: Bolighus fra ca. 1950 med tilhørende hage.

Gamle Hvam museum: Samling av tradisjonelle stauder og prydbusker. Klonarkiv for Norsk Genressursenter.

Fetsund lenser: Hagene ved bestyrerboligen og kassererboligen på Lund.

Det finnes blomsterbed og plener ved flere av de andre avdelingene, men de anses som forskjønnede omgivelser, ikke som museumsobjekter, og de omfattes dermed ikke av innsamlingsplanen.

Hageanlegg er grønne arealer som krever kontinuerlig skjøtsel i form av klipping og stell. Dette til tider ganske omfattende arbeidet, utføres som del av de ordinære vaktmesteroppgavene ved museene og stell av blomsterbed utføres flere steder av frivillige. Hagen på Linderud gård er med sine 46 mål tomt i en særstilling. Linderud har fast ansatt gartner.

Retningslinjer for innsamling

Med de ressurser MiA har i dag, er det begrenset hvor mange planter samlingene kan bestå av, både med hensyn til plass og med hensyn til god skjøtsel. Derfor bør hvert anlegg ha sin egen innsamlingspolitikk.

Linderud gård: Hageanlegget har en lang historie med begynnelse i 1700-tallet og har i tidens løp gjennomgått mange forandringer i takt med skiftende moteretninger. Det skal tas vare på historiske spor av bedplasseringer i anlegget og plantesamlingen skal bygges opp med utgangspunkt i hageanleggets historie. Et viktig utgangspunkt for oppbyggingen av en historisk plantesamling er fotografier av hageanlegget fra årtiene rundt 1900. Stauder, georginer og roser er her av spesiell interesse.

Hagene ved Asker museum og Aurskog-Høland bygdetun har autentisk plantemateriale fra da hagene var i daglig bruk. Dette er hager som bevares som et minne om de menneskene som har bodd her. Det opprinnelige plantematerialet bør bevares i disse anleggene og ikke suppleres med nyere planter. Ved behov kan gammelt materiale formeres opp.

Ved Gamle Hvam museum er det bygget opp en samling hageplanter med historie tilbake til før 1960, bestående av stauder, roser og prydbusker fra indre Østlandet. Samlingen omfatter 280 aksjoner fordelt på 258 stauder, 11 roser og 11 prydbusker, og den har status som klonarkiv for Norsk Genressursenter. Fram til 2008 ble det samlet inn bredt for å få de vanligste østnorske hageplantene i bevaring. Videre innsats bør konsentreres om slektene Narcissus, Paeonia og Dahlia, som alle er tradisjonelle og vanlige planteslekter i østnorske hager. Etter 2008 har det viktigste kriteriet for innsamling vært at

plantene skal kunne gi økt kunnskap om sortsvariasjon innenfor slektene Narcissus, Primula, Paeonia, Iris og Dahlia.

Hagen ved Fetsund lenser har noe opprinnelig materiale. Eventuell videre innsamling må avklares med hageansvarlig ved anlegget.

Registrering av levende samlinger

Vi venter på en egen modul i Primus for levende samlinger. En arbeidsgruppe med medlemmer fra flere norske museer har utarbeidet standard og kravspesifikasjon for levende samlinger. Denne modulen skal også kunne omfatte levende dyr, men foreløpig er ikke dette aktuelt ved MiA. Det avsluttende arbeidet med denne modulen har stoppet opp, fordi støtten fra Kulturrådet har falt bort.

Plantene i museets hager bør registreres med bilder, dokumentasjon og andre opplysninger under hvert sitt registreringsnummer. Plantene tegnes inn på kart og merkes med skilt. Dokumentasjon, plassering og tilstand oppdateres årlig.

Mye av arbeidet med plantene faller inn under immateriell kulturarv og bør arkiveres under dette feltet. Det gjelder kunnskap om stell, formering og skjøtsel, jordforbedring, skikker og sedvaner, navnepraksiser og plantenes følelsesmessige betydning for hageeierne. Arbeidet med levende samlinger har forankring i Convention on Biological Diversity 1992 og Strategic Plan for Biodiversity 2011.¹⁸

Langsiktige mål

Å vise fram alle arter og sorter innen tradisjonelle hageplanter er ganske omfattende og ikke realistisk med de ressurser MiA rår over i dag. På lang sikt bør museet bygge opp samlinger som samsvarer med hver hages begrunnelse og innsamlingsplan, og videre forskning bør være i henhold til dette.

¹⁸ <https://www.cbd.int/convention/>

Gamle Hvam museum fungerer i dag som et ressurs-senter for gamle hager og hageplanter, både eksternt og innad i MiA. Det er viktig å videreføre og utvikle avdelingens arbeide med levende plantesamlinger. Skjøtsel av hageanlegg er arbeidskrevende og kostnadskrevende. Bemanningssituasjonen må styrkes for å kunne ivareta og utvikle hageanleggene.

Kortsiktige mål

Hageanleggene må undersøkes og registreres for å klargjøre hva som er tidstypisk og stedstypisk.

Aktiv innsamling av slektene Narcissus, Paeonia og Dahlia til Gamle Hvams plantesamling og bygge opp visningsbed for disse.

Dokumentere samlingene ved Asker museum og Aurskog-Høland bygdetun.

Oppbygge eldre plantesamling ved Linderud gård med utgangspunkt i fotografier og spor av bedplasseringer i anlegget.

Stasjonsbygning Urskog-Hølandsbanen. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Innsamling bygninger og faste installasjoner

Generelle betraktninger om bygninger og faste installasjoner i og utenfor museene

Akershus fylke opplever en stor tilflytning og dermed et stort press på boligutbygging. I de neste tiårene vil byområder og tettsteder fortettes med nye bygg og presset mot områder med verneverdier miljøer og bygninger vil intensiveres. Mye vil bli revet og mange kulturverdier vil gå tapt i denne prosessen.

En av museets viktige roller er å skape kunnskap om verneverdige miljøer og bygningers kulturelle verdi, og det bør foretas en gjennomgang av hvilke bygninger som er i MiA i dag med et bredt fokus på kulturhistorien i Akershus. Hvilke bygninger og miljøer/grupper er ikke representert på museene? Det bør velges ut eksempler fra de ikke-representerte miljøene, ikke for å flytte nye hus til eksisterende museer, men som

eksempler, in situ, på interessante bygningstyper og historiske miljøer. Disse bygninger bør gis et spesielt vern og de må inngå i en offentlig bevissthet via verneplaner, ved skilting og annen informasjon og ved kunnskapsoppbygging og forskning ved museene. Dette arbeidet må utføres i samforståelse med huseier og i samarbeid med Akershus fylkeskommune.

Status for museets samlinger

MiA har 222 antikvariske bygninger. I tillegg kommer 46 andre bygninger (administrasjonsbygninger, servicebygninger o.l.). De antikvariske bygningene har en samlet grunnflate på 29 157 kvm. Andre

bygninger utgjør ca. 1000 kvm. grunnflate.¹⁹ Hovedtyngden av bygningene er fra 1800-tallet, noen få fra slutten av 1700- og begynnelsen av 1900-tallet.

Av tekniske- og industrielle kulturminner har MiA to jernbaneanlegg (Urskog-Hølandsbanen og Lommedalsbanen) med tilsammen ca. 5 km banelengde og et 2,5 km langt tømmer sorteringsanlegg (Fetsund lenser), som består av bl. a. 2,8 km flåte ganger, 2,5 km doble tømmerlenser, 11 steinkar, 14 galger, to soppeapparater og et retteanlegg. Andre teknisk-industrielle anlegg er: Rognlisaga (Hurdal Historielags Samlinger), Auli mølle (Nes Samlinger), Sem sag og Seheims verksted (Asker museum)

Vedlikeholdsbehov

I følge konsolideringsavtalen mellom MiA og det enkelte museum, har MiA vedlikeholdsansvar for bygninger og anlegg. Noen avdelinger har faste øremerkede midler til vedlikehold. Fetsund lenser mottar årlig støtte fra Riksantikvaren til vedlikehold og har teknisk personale som er spesielt kurset til å ivareta anlegget.

I følge konsolideringsavtalen skal eierne betale for ekstraordinært vedlikehold ut over det ordinære. I det ordinære budsjettet er det for de fleste avdelinger satt av svært lite til vedlikehold og langt under det som er ønskelig eller nødvendig. Mange eiere, særlig kommuner, betaler ved ytelser og på annen måte for det ordinære- og det ekstraordinære vedlikeholdet

Om lag halvparten av museene i MiA som sitter med en stor bygningsmasse, er uten ansatte håndverkere eller driftsteknikere. Bare syv av museets avdelinger har teknisk personale til å ta seg av vedlikeholdet. I praksis jobber det tekniske personale på disse avdelingene som driftsledere eller driftsteknikere, dvs. de bruker mye tid på typiske vaktmesteroppgaver. Det betyr lite tid og kapasitet til antikvariske vedlikeholdsoppgaver.

Langsiktige mål

Et hovedmål på kort og lang sikt er å ta vare på bygningene på en forutsigbar og forsvarlig måte. For å få til det må det en kraftig økning i vedlikeholds- budsjettet og det må opprettes håndverkerstillinger. En egen avdeling som arbeider på tvers i organisasjonen og kun med vern av bygninger og anlegg, er en mulig løsning. Akershus bygningsvernsenter er en mulig ressurs i dette arbeidet.

Med tanke på dagens situasjon med mange bygninger, mangel på arbeidskraft til vedlikehold og svært lite avsatte vedlikeholdsmidler, er det ikke ønskelig at det flyttes nye bygninger til museene. Det kan være aktuelt å supplere opp med mindre bygninger (små uthus og likn.) som gjør forståelsen av anleggene bedre. I helt spesielle tilfeller kan det være aktuelt å ta inn større bygninger.

Et hovedmål på kort og lang sikt er å ta vare på de teknisk-industrielle kulturminnene på en forsvarlig og forutsigbar måte. En styrking av håndverkerstaben vil frigi arbeidstid til spesialarbeid. Det er strenge krav til sikkerhet ved anleggene. Spesielt gjelder dette togkjøring med publikum.

Kortsiktige mål

Igangsette et arbeid med gjennomgang av bygningene for å vurdere verneverdien. Man bør kunne stille spørsmål om noe kan avhendes, eventuelt brukes til andre formål.

Prioritere dokumentasjon av immaterielle kulturarv knyttet til anleggene så som arbeidsprosesser for å vedlikeholde anlegg og drift.

Så godt som alle museumsbygninger er manuelt registrert. Et kortsiktig mål er at alle bygninger registreres i Primus. Per nå er ca. halvparten av bygningene registrert i bygningsbasen til Primus.

Fredete tekniske- industrielle minner er registrert i Askeladden. Registreringen samkjøres med Primus.

Del 2

¹⁹ MiA består av tidligere autonome museer som har registrert materiale hos seg. Det finnes p.t. ingen oversikt over den totale mengden av dette materialet.

Fellesmagasinet. Foto: Henrik Smith/MiA

Innsamlingsplaner for avdelingene

MiA - Museene i Akershus ønsker å investere i og utvikle samlingene via innsamling. Vi vil derfor fremme en aktiv innsamlingspraksis innenfor prioriterte felter.

En aktiv og koordinert innsamling

MiAs samlinger skal være relevante for samfunnet rundt oss. Samlingene er museenes fundament. Innsamlingsplanens Del 1 beskriver de overordnede retningslinjer for MiAs innsamlingsstrategier innenfor 6 felter:

Gjenstander, foto og film, privatarkiv, immateriell kulturarv, levende samlinger, bygninger og faste installasjoner.

I avsnittet «Presentasjon av avdelingenes innsamlingsplaner» beskriver avdelingene hvilke

kategorier/temaer de ønsker å samle inn innenfor og lokale retningslinjer for hvordan innsamlingen skal foretas. Hver museumsfylke/avdelings innsamlingsplan presenteres i et skjematisk format for å gi oversikt og mulighet for sammenlikning.

I avsnittet «Felles plattformer for innsamling» ses det på muligheter for koordinering og faglig kunnskapsdeling mellom avdelingene innenfor kategorier/temaer hvor det foretas innsamling.

Organisering av MiAs avdelinger

MiA Museene i Akershus består av mange avdelinger både store og små. Museene er innplassert i administrative enheter/klynger. Arbeidet med organiseringen av enhetene er ikke avsluttet.

Innsamlingsplanen forholder seg til organisasjonskartet av 1. februar 2017.

Administrative enheter er:

Klynge: Bygd og bondesamfunn: Gamle Hvam museum, Skedsmo bygdemuseum, Ullensaker museum, Eidsvoll museum, Nes Samliinger

Klynge: Mangfold, bærekraft og det urbane: Linderud gård, Lørenskog bygdemuseum, Avistegnernes hus, Museumsfabrikken

Klynge: Follo: Museet på Seiersten, Son kystkultursenter, Roald Amundsens hjem,

Oslofjordmuseet

Asker museum

Klynge: Fetsund Lenser/Nordre Øyeren Besøks-senter Våtmark

Klynge: Aurskog-Høland bygdetun, Urskog-Hølandsbanen, Lommedalsbanen

Hurdal Historielags Samlinger og **Grinimuseet** er foreløpig ikke innplassert

Museumstjenesten

Museumstjenesten er en faglig enhet som yter tjenester til MiAs avdelinger, samtidig med at enheten utarbeider og jobber med egne bevarings-, dokumentasjons-, forsknings- og utviklingsprosjekter.

Museumstjenesten har hele Akershus fylke som sitt arbeidsfelt og fungerer som en samlende og faglig koordinerende enhet i MiA.

Museumstjenesten har ansvaret for drift av fellesmagasinet i Fet, fotosamlingene og privatarkivet som er plassert på Strømmen.

Museumstjenesten har ansvaret for FiA samlingen og MiA samlingen.

Brudesko 1700-tallet Gamle Hvam museum. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Klynge: Bygd og bondesamfunn

Enheten Bygd og bondesamfunn består av følgende avdelinger: Gamle Hvam museum, Skedsmo bygdemuseum, Ullensaker museum, Eidsvoll museum, Nes samlinger.

Nåværende samlinger

Gjenstander:

Samlingene består av følgende kategorier: jordbruk, innbo, håndverk, tekstil, skole, militær, meteorologi, elektronikk, tater/romani, gruvedrift.

Foto og film:

Samlinger knyttet til avdelingene/lokalt befinner seg i MiAs felles fotosamling, men enkelte mindre samlinger blir oppbevart lokalt. Noe digitalt materiale er oppbevart lokalt.

Arkiv:

Består av følgende kategorier: meieriarkiv, lokale foreningsarkiv, bedriftsarkiv.

Immateriell kulturarv:

Samlingene består i opptegnelser og diverse ute på avdelingene.

Levende samlinger:

En registrert levende samling av stauder/hageplanter på Gamle Hvam museum. Uregistrerte samlinger er: Trær på Skedsmo Bygdemuseum, bjørkeallè på Ullensaker museum, hekker og frukttrær på Stein skole, prydbusker på Furuset.

Bygninger og faste installasjoner:

Samlingene består i eldre gårdshus/bolighus, verksteder/næringsvirksomhet, militære hus, skolehus og hageanlegg samt et gruveanlegg og en kirkeruin.

Klyngens felles strategi for innsamling:

Gjenstander:

Det er to innsamlingsstrategier på gjenstandsområdet.

A. I forhold til de eldre samlingene ønskes en supplering av gjenstander som mangler i samlingene. Innsamlingen foregår fortrinnsvis ved passiv innsamling, der avdelingene blir tilbudt gjenstander.

B. Det foretas aktive innsamlinger av gjenstander i henhold til prosjekter som det arbeides med i avdelingene.

Arkiv:

Tilbudt materiale tas inn i samlingene og det foretas aktiv innsamling i forbindelse med prosjekter.

Foto og film:

Tilbudt materiale tas inn i samlingene og det foretas aktiv innsamling i forbindelse med prosjekter.

Immateriell kulturarv:

Det foretas aktiv innsamling i forbindelse med prosjekter.

Levende samling:

Det foretas kun supplerende innsamling av plantemateriale til samlingen på Gamle Hvam museum.

Bygninger og faste installasjoner:

Samlingen på Skedsmo bygdemuseum suppleres muligvis med et hus fra Strømmen.

Oversikt over kategorier/temaer med innsamling:

Innsamling: Lokal bondekultur (Eidsvoll museum - samling EB)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	X	X
	Arkiv	Immateriell k.
	X	X
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Okkupasjonshistorie (Eidsvoll museum - samling EB)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	X	X
	Arkiv	Immateriell k.
	X	X
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Prestegårdsliv (Skedsmo bygdemuseum - samling SBH)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	X	X
	Arkiv	Immateriell k.
	X	X
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Fattigdom og sosialhistorie (Skedsmo bygdemuseum - samling SBH²⁰)

Supplerende/ Prosjekt	Gjenstander	Foto
	X	X
	Arkiv	Immateriell k.
	X	X
	Levende s.	Bygninger
		X

²⁰ Det bør overveies om innsamlinger relatert til fattigdom og sosialhistorie bør inngå i MiA samlingen.

Innsamling: Transport/kommunikasjon
(Ullensaker museum – samling US)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k. X
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Militærhistorie
(Ullensaker museum – samling US)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Romanifolkets kultur
(Ullensaker museum – samling US)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Jordbruk og bondekultur
(Gamle Hvam museum – samling GH)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Hageplanter
(Gamle Hvam museum – samling GH)

Supplerende	Gjenstander	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k. X
	Levende s. X	Bygninger

Innsamling: Materiale relatert til Stein skole
(Nes samlinger - samling NSF)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Lokal industriarbeidersamfunn
(Nes samlinger – samling NSF)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Interiør gjenstander, Linderud gård. Foto: Ingrid Aas/MiA

Klynge: Mangfold, bærekraft og det urbane

Klynge Mangfold, bærekraft og det urbane består i følgende avdelinger: Linderud gård, Lørenskog bygdemuseum, Avistegnernes hus, Museumsfabrikken (Museumsfabrikken innsamler ikke).

Immateriell kulturarv:

Det finnes lite materiale som omfatter immateriell kulturarv.

Levende samlinger:

Det er uregistrerte levende samlinger: Trær og busker på Linderud gård, frukttrær og bær- og prydbuske på Lørenskog bygdemuseum.

Nåværende samlinger

Gjenstander:

Samlingene består av følgende kategorier: jordbruk, innbo, håndverk, tekstil, malerier/kunst, avistegninger/grafikk.

Bygninger og faste installasjoner:

Samlingene består i gårdsanlegg med hage, fritidshus/hytte, vasshjul, herregårdsmiljø med hageanlegg, byhus.

Foto og film:

Samlinger knyttet til avdelingene/lokalt befinner seg i MiAs felles fotosamling.

Arkiv:

Det finnes lite arkivmateriale i avdelingene.

Klyngens felles strategi for innsamling:

Gjenstander:

Det er to innsamlingsstrategier på gjenstandsområdet.

A. Det foretas supplerende Innsamling av gjenstander til eldre samlinger på Linderud gård og Avistegnernes Hus. Det foretas ikke supplerende innsamling på Lørenskog bygdemuseum.

B. Det foretas aktive innsamlinger i forhold til prosjekter som det arbeides med i avdelingene.

Foto og film:

Tilbudt materiale tas inn og det foretas aktiv innsamling i forbindelse med prosjekter.

Arkiv:

Tilbudt materiale som supplerer samlingene tas inn.

Immateriell kulturarv:

Det foretas aktiv innsamling i forbindelse med prosjekter.

Levende samlinger:

Det foretas innsamling hvis det dukker opp interessant eldre plantemateriale til økohagen på Lørenskog bygdemuseum og staudebed på Linderud gård.

Bygninger og faste installasjoner:

Det er ikke planer om å supplere samlingen.

Oversikt over kategorier/temaer med innsamling:

Innsamling: Lokal matproduksjon (ansv. Lørenskog bygdemuseum – samling LB)

Prosjekt	Gjenstander	Foto
	X	X
	Arkiv	Immateriell k.
	X	
Levende s.	Bygninger	
	X	

Innsamling: Materiale relaterende til avistegning (Avistegnernes Hus – samling²¹)

Prosjekt	Gjenstander	Foto
	X	X
	Arkiv	Immateriell k.
	X	
Levende s.	Bygninger	
	X	

Innsamling: Materiale relaterende til hageanlegg (Linderud gård – samling²²)

Prosjekt	Gjenstander	Foto
	X	X
	Arkiv	Immateriell k.
	X	
Levende s.	Bygninger	
	X	

²¹ Det opprettes en samling for MiA Avistegnernes Hus

²² Det bør avklares om en hagerelatert innsamling bør inngå i MiA samlingen

Toilettartikler Roald Amundsens hjem. Foto: Thore Bakk/MiA

Klynge: Follo museum

Klyngen Follo museum består i følgende avdelinger: Follo museum/museet på Seiersten, Son Kystkultursenter, Roald Amundsens hjem.

Immateriell kulturarv:

Samlingene befinner seg lokalt og består i opptegnelser, lydarkiver/intervju og noe film.

Levende samlinger:

Det finnes uregistrerte levende samlinger: busker på Roald Amundsens hjem, treer og busker på Seiersten og en fredet misteltein ved Son kystkultursenter.

Bygninger og faste installasjoner:

Samlingene består i gårdsbygninger, verkstedbygninger, skole, kystkulturhus, Roald Amundsens hjem.

Nåværende samlinger

Gjenstander:

Samlingene består av følgende kategorier: jordbruk, innbo, håndverk, tekstil, skole, kystkultur, fritidsliv, Roald Amundsens liv.

Foto og film:

Samlinger knyttet til avdelingene/lokalt befinner seg i hovedsak i MiAs felles fotosamling, men en del samlinger blir oppbevart lokalt. Det finnes også en lokal samling av samtidsdokumentasjonsfotografi.

Arkiv:

Lokalt finnes følgende kategorier: forretnings- og foreningsarkiv, arkivmateriale fra sorenskriver.

Klyngens felles strategi for innsamling:

Gjenstander:

Det er to innsamlingsstrategier på gjenstandsområdet.

A. I forhold til de eldre samlingene ønskes en supplerende av gjenstander som mangler i samlingene. Innsamlingen foregår fortrinnsvis ved passiv innsamling, der avdelingene blir tilbudt gjenstander. Det vektlegges at gjenstandene har en regional forankring.

B. Det foretas en planlagt større innsamling, som består i en overføring av arkeologiske etterreformatoriske gjenstander fra fylkeskommunen til Follo museum.

Foto og film:

Tilbudt materiale som dokumenterer aspekter ved museets ansvarsfelt og lokalt materiale tas inn i samarbeid med MiAs fotoavdeling. Det foretas regionale samtidsfotodokumentasjoner.

Arkiv:

Tilbudt materiale som dokumenterer aspekter innenfor avdelingens regionale ansvarsfelt tas inn i samarbeid med MiAs arkiv.

Immateriell kulturarv:

Det er planlagt enkelte innsamlinger av intervju.

Levende samlinger:

Det er ingen planer om innsamling.

Bygninger og faste installasjoner:

Det er ikke planer om å supplere samlingen, men det åpnes opp for å ta inn en feriehytte.²³

²³ Dette med forbehold om finansiering

Oversikt over kategorier/temaer med innsamling:

Innsamling: Lokal jordbruk, næring, tradisjoner/folkeliv (Follo museum – samling FHM)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k. X
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Lokal samtidsdokumentasjon (Follo museum – samling²⁴)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Hytteliv - ferie og fritid (Follo museum – samling FHM)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k. X
	Levende s.	Bygninger X ²⁵

Innsamling: Kystkultur/ladestedsfunksjon, handel (Follo museum – samling FHM)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

²⁴ Det bør overveies om denne innsamlingen bør integreres bedre i Museumstjenestens prosjekter og MiAs fotosamling.

²⁵ Muligvis en feriehytte.

Innsamling: Arkeologisk materiale fra utgravninger (Follo museum - samling²⁶)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Roald Amundsens liv (Follo museum – samling FHM)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

²⁶ Samlingen er fra fylkeskommunen og eierskap til samling bør avklares.

Båtmotor Oslofjordmuseet.
Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Oslofjordmuseet

Nåværende samlinger

Gjenstander:

Samlingene består av følgende kategorier: båter, båtmotorer, båtbygger/verktøy og gjenstander knyttet til fritidsliv ved fjorden.

Foto og film:

Samlinger knyttet til avdelingen befinner seg i MiAs felles fotosamling. En bildesamling fra Norsk Maritim forlag befinner seg lokalt.

Arkiv:

Lokal samling av brosjyrer og båttegninger fra Norsk Maritim forlag.

Immateriell kulturarv:

Det er foreløpig ingen samlinger. Beretninger knyttet til båter og livet rundt dem tas mot og knyttes til båtene og deres dokumentasjon.

Levende samlinger:

Ingen samlinger.

Bygninger og faste installasjoner:

Ingen samlinger.

Strategi for innsamling:

Gjenstander:

A. Det føres en meget restriktiv innsamlingsstrategi i forhold til større gjenstander dvs. båter og motorer, som kun tas inn hvis de oppfyller strenge kriterier i forhold til historisk verneverdighet og en faglig begrunnet komplettering av samlingen. Innsamling må ses i forhold til den nåværende regionale båtsamlingen og andre institusjoners båtsamlinger

B. Det innsamles mindre gjenstander som har vært brukt i fritidsbåter og gjenstander som hører til fritidsliv ved fjorden etter nærmere vurdering.

Foto og film:

Tilbudt materiale som dokumenterer aspekter ved fritidsliv og fritidsbåter og kystkultur tas inn etter nærmere vurdering.²⁷

Arkiv:

Tilbudt materiale knyttet til produksjon av fritidsbåter og fritidsliv tas inn etter nærmere vurdering.

Immateriell kulturarv:

Det er ikke planer om aktiv innsamling.

Levende samlinger:

Det er ikke planer om innsamling.

Bygninger og faste installasjoner:

Det er ikke planer om innsamling.

Innsamling: Fjordliv – Fritidsbåter og fritidsliv (Oslofjordmuseet – samling FMT)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

²⁷ Større fotosamlinger vurderes i samarbeid med fotoavdelingen i MiA.

Biedermeier sofa 1800-tallet Asker Museum. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Asker museum

Nåværende samlinger

Gjenstander:

Samlingene består av følgende kategorier: malerier, brukskunst, innbo, håndverk, industri, tekstil, jordbruk, skole, kystkultur/fritid, kjøretøy, personalhistoriske samlinger.

Foto og film:

Samlinger knyttet til avdelingen/lokalt befinner seg hovedsak i MiAs felles fotosamling, men enkelte mindre samlinger blir oppbevart lokalt.

Arkiv:

Lokalt oppbevares det samlinger av brev og tegninger knyttet til kjente personer, også med lokal tilknytning. Det oppbevares også en lokal samling kataloger.

Immateriell kulturarv:

Lokalt oppbevares opptegnelser og film.

Levende samlinger:

Det er uregistrerte levende samlinger av blomster,

busker og treer i hageanleggene ved Valstad villaen og Labråten.

Bygninger og faste installasjoner:

Samlingene består i Labråten med hageanlegg, Valstad villaen med hageanlegg, lysthus, hytte, gårdsbygninger, kapell, skolestue, sagbruk, høvleri og kystkulturhus.

Strategi for innsamling:

Gjenstander:

Avdelingen innsamler i forhold til eksisterende samlinger. Det ønskes en supplering av gjenstander som mangler i samlingene og det arbeides aktivt for å utvikle eksisterende samlinger. Det vektlegges at gjenstandene har en lokal forankring. Innsamlingen foregår dels gjennom passiv innsamling hvor museet tilbys gjenstander, dels gjennom aktiv innsamling i forbindelse med prosjekter. Innsamling av gjenstander fra nyere lokal industri og næringsvirksomhet, samt kunst- og brukskunstmiljøer prioriteres.

Foto og film:

Tilbudt materiale som dokumenterer aspekter ved museets ansvarsfelt og lokalt materiale tas inn.

Arkiv:

Tilbudt materiale som dokumenterer personalhistorie og lokal historie tas inn. Det foretas aktiv innsamling i forbindelse med prosjekter. Lokale kataloger tas inn som supplering av eksisterende samling.

Immateriell kulturarv:

Det foretas Innsamling av opptegnelser og intervju i tilknytning til prosjekter om lokale personer og lokal historie.

Levende samlinger:

Det originale plantemateriale i hageanleggene registreres. Det foretas ikke innsamling av nytt plantemateriale. Det åpnes mulighet for innsamling av grønnsaksplanter og bier.

Bygninger og faste installasjoner:

Det planlegges å supplere samlingen med et kunstnerhjem.

Oversikt over kategorier/temaer med innsamling:

Innsamling: Kunst og kunstmiljøer - (Asker museum – samling A)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k. X
	Levende s.	Bygninger X

Innsamling: Brukskunst (Asker museum – samling A)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k. X
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Historiske hager og hagebruk (Asker museum – samling A)

Supplerende	Gjenstander	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s. X ²⁸	Bygninger

Innsamling: Industri og næringsvirksomhet (Asker museum – samling A)

Supplerende/ Prosjekt	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Kystkultur tilknyttet næringsvirksomhet (Asker museum – samling A)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

²⁸ Det foretas en registrering av den originale plantesamlinger før evt. innsamling av nytt plantemateriale.

Utstoppet krikand, NØBV. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Fetsund lenser/Nordre Øyeren Besøkssenter Våtmark

Nåværende samlinger

Gjenstander:

FL: Samlingene består av følgende kategorier: fløtingsutstyr, arbeiderhjem.

NØBV: Samlingene omfatter naturhistoriske arter, jakt- og fiskeredskaper, friluftsliv.

Foto og film:

FL: Fotografier fra fløtingsvirksomheten er overført til Norsk skogmuseum. Fotografier med lokal tilknytning finnes i MiAs fotosamling. Noe lokalt materiale og digitaliserte eldre fotografier på avdelingen.

Arkiv:

FL: Glomma fellesfløtingsarkiv er deponert lokalt sammen med andre fløtingsrelaterte arkiver.

Immateriell kulturarv:

FL: En større samling av intervjumateriale samt dokumentasjon av arbeids- og vedlikeholdsarbeider oppbevares lokalt.

Levende samlinger:

FL: Hageanlegg med planter og busker er ikke registrert.

NØBV: Har ingen levende samlinger.

Bygninger og faste installasjoner:

FL: Samlingene består av bygninger, teknisk industrielle installasjoner og hageanlegg på området Fetsund lenser.

Strategi for innsamling:

Gjenstander:

A. FL: innsamler i forhold til eksisterende samlinger. Det ønskes en aktiv supplering av gjenstander som har tilknytning til fløting, drift av anlegg, administrasjon av lensene, arbeidernes liv, fløting andre steder.

B. FL: Gjenstander som har formidlingsverdi for museet som klær og redskaper kan innsamles og brukes som rekvisitter. Bygningsdeler kan innsamles og brukes til vedlikehold.

C. NØBV supplerer opp samlingene sine innenfor sjeldne arter, jakt- og fiskeredskaper og gjenstander knyttet til friluftsliv fra lokalområdet.

D. NØBV ønsker å ta inn og bruke ikke sjeldne arter og gjenstandsdubletter innenfor ovenstående kategorier til rekvisitter.

Foto og film:

FL: Tilbudt fløtingsrelatert eller lokalt fotomateriale og film tas inn, deriblant også fotografi av hageanlegget.

NØBV: Ønsker å få inn samlinger innenfor kategorien naturbruk i området.²⁹

Arkiv:

FL: Det foretas en aktiv innsamling av fløtingsrelatert arkivmateriale. Det samles også løpende inn fløtingsrelatert litteratur som supplerer den eksisterende samlingen. Det tas inn materiale med relasjon til hageanlegget.

NØBV: Det tas inn arkivmateriale innenfor kategorien naturbruk.

Immateriell kulturarv:

FL: Det foretas aktiv innsamling av intervjuer og det foretas fotodokumentasjon av arbeidsteknikker innenfor fløtingsvirksomheten.

NØBV: Det foretas innsamling av intervju og fotodokumentasjon innenfor kategorien naturbruk.

²⁹ Kategorien naturbruk omfatter ornitologi, fiske, jakt og friluftsliv i området Nordre Øyeren og Sørumsneset.

Levende samlinger:

FL: Hageanleggenes originale plantemateriale registreres som levende samlinger. Det samles ikke inn nytt plantemateriale.

Bygninger og faste installasjoner:

FL: Ingen planer om supplering av de faste samlingene.

Oversikt over kategorier/temaer med innsamling:

Innsamling: Fløtingsanlegg og virksomhet – (Fetsund Lenser – samling FLM)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	X	X
	Arkiv	Immateriell k.
X	X	
Levende s.	Bygninger	

Innsamling: Hageanlegg

(Fetsund Lenser – samling FLM)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	X	X
	Arkiv	Immateriell k.
X	X	
Levende s.	Bygninger	

Innsamling: Naturbruk Nordre Øyeren og Sørumsneset – (Besøkssenteret – samling FLM³⁰)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	X	X
	Arkiv	Immateriell k.
X	X	
Levende s.	Bygninger	

³⁰ Det bør overveies om Besøkssenteret skal fortsette å samle inn til FLM-samlingen eller om det bør opprettes en egen samling

Interiør Sandmo villaen. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Klynge: AHB, UHB og Lommedalsbanen

Klyngen består av Aurskog-Høland bygdetun, Urskog-Hølandsbanen og Lommedalsbanen.

Nåværende samlinger

Gjenstander:

Samlingene består av følgende kategorier: jordbruk, innbo, klær, skole, tog/vogner, togmateriell.

Foto og film:

Fotografier med lokal tilknytning finnes i MiAs fotosamling.

Arkiv:

Avdelingene har få arkivalier som oppbevares ute på avdelingene. Det finnes et arkiv fra Urskog-Hølandsbanen lokalt.

Immateriell kulturarv:

Lite materiale finnes lokalt.

Levende samlinger:

Plantesamling i Sandmo villaens hage er ikke registrert.

Bygninger og faste installasjoner:

Samlingene består av gårdsbygninger, skole, etterkrigshus med hage, verksteder, do/toalett, vognhaller, banelegemer.

Klyngens felles strategi for innsamling:

Gjenstander:

A. Avdelingene med togdrift innsamler i henhold til eksisterende samlinger. Det ønskes en supplerende av

gjenstander som har tilknytning til anlegg og togdrift.

B. Tilbudte deler til tog/togdrift tas inn dersom de kan anvendes til reparasjon, rekonstruksjon og rekvisitter.

C. Det foretas aktiv innsamling av gjenstander fra perioden 1940-2000 til Sandmo villaen. Disse gjenstandene inngår i en rekvisittsamling. Innsamlingen er prosjektrelatert.

Foto og film:

Tilbudt materiale om togdrift, lokalt materiale, museumsdrift og Sandmo villaen tas inn.

Arkiv:

Tilbudt materiale om togdrift, lokalt materiale, museumsdrift og Sandmo villaen tas inn.

Immateriell kulturarv:

Det foretas intervju og innsamles lokalt folkeminne med tilknytning til museumsbygninger på Aurskog-Høland bygdetun.

Levende samlinger:

Plantesamlingen i Sandmo villaens hage registreres. Det foretas ikke innsamling av nytt plantemateriale.

Bygninger og faste installasjoner:

Det tas inn småhus dersom de ut fra kulturhistoriske kriterier supplerer samlingene på en god måte.

Oversikt over kategorier/temaer med innsamling:

Innsamling: Tog og bane 600 mm (Lommedalsbanen – samling LB)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	Arkiv	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Tog og bane 750 mm (Urskog-Hølandsbanen – samling UBH)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	Arkiv	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Sandmo villa 1940-2000 (Aurskog-Høland bygdetun – rekvisittsamling³¹)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	Arkiv	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Hageanlegg Sandmo villa (Aurskog-Høland bygdetun – samling AHB)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	Arkiv	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Innsamling: Lokal folkeminne om museets bygnings-samling (Aurskog-Høland bygdesamling - AHB)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	Arkiv	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

³¹ Gjenstandene tas ikke inn i AHBs samling, med få unntak for enkelte gjenstander med verdifull lokal kulturhistorisk proveniens. Det opprettes en egen rekvisittsamling for Sandmo villaen.

Hurdal historielags samlinger

Avdelingen er ikke innplassert under en større enhet per 1. februar 2017.

Nåværende samlinger

Gjenstander:

Samlingene består av følgende kategorier: innbo, jordbruk, skogbruk.

Foto og film:

Fotografier med lokal tilknytning finnes i MiAs fotosamling.

Arkiv:

Avdelingen har få arkivalier som oppbevares ute på avdelingen.

Immateriell kulturarv og levende samlinger:

Ingen samlinger.

Bygninger og faste installasjoner:

Bygninger som huser avdelingens samlinger er privateide.

Strategi for innsamling:

Gjenstander:

Tilbudte lokale gjenstander som supplerer oppsamlingene tas inn.

Foto og film og arkiv:

Tilbudt lokalt materiale tas inn.

Immateriell kulturarv, levende samlinger, bygninger og faste installasjoner:

Ingen innsamling.

Oversikt over kategorier/temaer med innsamling:

Lokal bygdeliv
(Hurdal Historielags samlinger – samling HHS)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Grinimuseet

Grinimuseet er et prosjekt under Museumstjenesten fra 1. januar 2016.

Nåværende samlinger

Gjenstander:

Samlingene består av følgende kategorier: minneobjekter/fangeliv, våpen, tegninger.

Foto og film:

Originaler finnes også hos andre institusjoner.

Arkiv:

Brev, minnebøker, dokumenter

Immateriell kulturarv:

Intervjumateriale oppbevares i MiAs arkiv.

Levende samlinger:

Ingen samlinger.

Bygninger og faste installasjoner:

En brakke og et kontorbygg fra fangeleiren.

Strategi for innsamling:

Gjenstander:

Alt tilbudt materiale med relasjon til fangeleiren tas inn.

Foto og film:

Alt tilbudt materiale med relasjon til fangeleiren tas inn.

Arkiv:

Alt tilbudt materiale med relasjon til fangeleiren tas inn.

Immateriell kulturarv:

Det er planer om flere intervju.

Levende samlinger:

Ingen planer.

Bygninger og faste installasjoner:

Ingen planer.

Oversikt over kategorier/temaer med innsamling:

Livet i fangeleiren (Grinimuseet – samling GRI)

Supplerende	Gjenstander X	Foto X
	Arkiv X	Immateriell k. X
	Levende s.	Bygninger

Skilt fra Bensinstasjonsprosjekt 2016-2017. Foto: Øivind M. Bakken/MiA

Museumstjenestens innsamlingsplaner

FiA samlingen

FiA samlingen administreres av Museumstjenesten og er en gjenstandssamling bestående av følgende kategorier som er samlet inn i forbindelse med prosjekter:

Barndom, skole.

Lokal nærings- og dagligliv (Strømmen).

Div. samtidsgjenstander fra 2000-årene.

Prosjektrelatert eller avdelingsrelatert fotodokumentasjon fotografert av museets fotografer.

Strategi for innsamling

Gjenstander som supplerer barndomssamlingen tas inn etter nærmere vurdering.

Gjenstander med relasjon til lokal næring- og dagligliv tas inn etter nærmere vurdering.

Innsamling av samtidsgjenstander overføres til MiA samlingen.

Fremtidig prosjektrelatert fotodokumentasjon legges til MiA samlingen.

Barndom
(Museumstjenesten - FiA samlingen)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	Arkiv	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Lokal nærings- og dagligliv
(Museumstjenesten - FiA samlingen)

Supplerende	Gjenstander	Foto
	Arkiv	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

Løpende prosjektrelaterte innsamlinger
(Museumstjenesten - MiA samlingen)

Prosjekt	Gjenstander	Foto
	Arkiv	Immateriell k.
	Levende s.	Bygninger

MiA samlingen

MiA samlingen er en ny felles samling for MiA Museene i Akershus som baseres på prosjekter.

Innsamlingsprosjektene inneholder ulike materialkategorier. Det foretas en sammenstilling av prosjektets forskjellige materialtyper via prosjektnummeret.

Avdelingene og Museumstjenesten gjør avtale for hvert nytt prosjekt om innsamlingen skal registreres i MiA samlingen eller skal registreres i de gamle samlinger.

Strategi for innsamling

Prinsippene for innsamlingsstrategiene innenfor de ulike materialkategoriene for MiA samlingen er beskrevet i Del 1:

- Gjenstander s.18
- Foto og film s.21
- Privatarkiv s.24
- Immateriell kulturarv s.26
- Levende samlinger s.28
- Bygninger og faste installasjoner s.31

Utpakking av museumsgjenstand. Foto: Øivind M. Bakken/MIA

Felles plattformer for innsamling

En del av MiAs avdelinger har innsamlingsplaner innenfor samme kategorier/temaer. Det vil derfor være hensiktsmessig å etablere kontakt mellom avdelingene for å få til en bedre utveksling av fagkompetanse og en bedre koordinering av innsamling.

Vi vil derfor i den følgende oversikten gjøre oppmerksom på hvor det er sammenfall i innsamlingskategorier/temaer mellom avdelingene. Kategorier der det er flest avdelinger med sammenfall kommer først.

Oversikten viser til skjemaenes overskrifter, som kortfattet presenterer kategorier/tema hvor det foretas innsamling.³²

Museumstjenesten vil løpende samle inn prosjektrelatert, både i samarbeid med avdelingene og

i henhold til egne prosjekter. Samarbeider avtales mellom avdelingene og Museumstjenesten.

Museumstjenesten kan også opptre i en koordinerende rolle i forhold til innsamling.

Jordbruk og bondekultur

Eidsvoll museum (Lokal bondekultur)
Gamle Hvam museum (Jordbruk og bondekultur)
Lørenskog bygdemuseum (Lokal matproduksjon)
Follo museum (Lokal jordbruk)
Hurdal historielags samlinger (Lokal bygdeliv)

I denne kategorien har Lørenskog bygdemuseum den mest aktive innsamling i et prosjekt om lokal matproduksjon. De resterende museer foretar supplerende innsamling i forhold til eldre samlinger.

³² Det er ikke en oversikt over hvilke kategorier avdelingene allerede har i sine samlinger.

Hageanlegg

Gamle Hvam museum (Hageplanter)
Linderud gård (Materiale relatert til hageanlegg)
Asker museum (Historiske hager og hagebruk)
Fetsund Lenser (Hageanlegg)
Aurskog-Høland bygdetun (Hageanlegg Sandmo villa)

Her er det flere aktive miljøer og et godt grunnlag for å få til faglig koordinering og kompetanseutveksling. Gamle Hvam er langt fremme innenfor innsamling/bevaring av levende samlinger, Linderud gård har ambisjoner om å utvikle hageanlegget. Aurskog-Høland bygdetun utvikler Sandmo villaens hageanlegg og Asker museums hageanlegg registreres for tiden. Museumstjenesten yter faglig og koordinerende bistand i disse prosjektene.

Oslofjorden, fritidsliv og naturbruk i Akershus

Follo museum (Hytteliv – ferie og fritid)
Follo museum (Kystkultur/ladestedfunksjon, handel)
Oslofjordmuseet (Fjordliv – fritidsbåter og fritidsliv)
Asker museum (Kystkultur tilknyttet næringsvirksomhet)
Nordre Øyeren Besøkssenter Våtmark (Naturbruk Nordre Øyeren og Sørumsneset)

I denne kategorien samler flere avdelinger inn i forhold til Oslofjorden. Oslofjordmuseet samler inn fritidsliv og fritidsbåter fra Oslofjorden. Asker museum samler inn i forhold til næringsvirksomhet tilknyttet Oslofjordsområdet. Follo museum samler inn i forhold til handel og ladestedsfunksjoner ved Oslofjorden. De tre avdelingene vil kunne få mye ut av koordinering og samarbeid. Museumstjenesten kan yte faglig bistand innenfor kategoriene arkiv og foto.

Follo museum samler inn fra ferie og fritidsfeltet og Nordre Øyeren Besøkssenter Våtmark samler inn i forhold til naturbruk som fiske, fangst, natur og friluftsliv. Et samarbeid på dette området mellom de to institusjonene og med Oslofjordmuseet om fritidsliv langs kysten ville også kunne føre til en god overføring av faglig kompetanse mellom avdelingene.

Åndsliv: ytringsfrihet, skole, kunstnerliv, personalhistorie

Nes samlinger (Materiale relatert til Stein skole)
Avistegnernes Hus (Materiale relatert til avistegning)
Follo museum (Roald Amundsens liv)
Asker museum (Kunst og kunstmiljøer)
Asker museum (Brukskunst)

I denne gruppen er Asker museum og Avistegnernes Hus mest aktive. Asker museum samler løpende inn relevante kunst- og brukskunst. Avistegnernes Hus ønsker å få til en mer målrettet løpende innsamling i forhold til sine utstillinger.

Spesielle tidsperioder

Follo museum (Arkeologisk materiale fra utgravninger)
Eidsvoll museum (Okkupasjonshistorie 1940-45)
Grinimuseet (Livet i fangeleiren 1941-45)
Aurskog-Høland bygdetun (Sandmo villa 1945-2000)
Follo museum (Lokal samtidsdokumentasjon)

I denne kategorien har Follo museum et stort prosjekt om overføring av arkeologisk materiale fra Akershus fylkeskommune. Aurskog-Høland bygdetun utvikler aktivt Sandmo villaen i et samarbeid med Museumstjenesten. Grinimuseet er under utvikling i regi av Museumstjenesten. Follo museum avsetter hvert år tid til fotograf for å lage lokal samtidsdokumentasjon i form av fotodokumentasjon, dette bør evt. gjøres mer koordinert med Museumstjenesten.

Sosiale klasser, aldersgrupper og mangfold

Skedsmo bygdemuseum (Prestegårdsliv)
Skedsmo bygdemuseum (Fattigdom og sosialhistorie)
Ullensaker museum (Romanifolkets kultur)
Nes samlinger (Lokal industriarbeidersamfunn)
FiA-samlingen/Museumstjenesten (Barndom)

I denne kategorien er Skedsmo bygdemuseums innsamling rundt fattigdom og sosialhistorie mest aktiv og materiale herfra benyttes også i formidlingen på andre avdelinger i klyngen: Bygd og bondesamfunn. Museumstjenesten supplerer FiAs barndomssamling og jobber løpende med sosialt og mangfoldsrelaterte samtidsprosjekter.

Spesielle virksomheter og næringer

Ullensaker museum (Militærhistorie)
Asker museum (Industri og næringsvirksomhet)
Fetsund Lenser (Fløtingsanlegg og virksomhet)
FiA samlingen/Museumstjenesten (Lokal nærings- og dagligliv)

I denne kategorien er Fetsund Lenser og Asker Museum mest aktive innenfor innsamling. Fetsund Lenser konsentrerer seg om fløtingsvirksomhet, mens Asker museum samler inn innenfor lokal næringsvirksomhet. Museumstjenesten innsamler næringsrelatert materiale i forbindelse med MiAs forskningsprosjekt Urbanisering i Akershus fylke.³³

³³ Statoil innsamling <https://digitalmuseum.no/021097018417/bensinstasjoner-i-akershus-2016-2017-gjenstander>, <http://mia.no/museumstjenesten/bensinstasjonprosjekt>, MiAs Urbaniseringsprosjekt <http://mia.no/museumstjenesten/urbanisering-i-akershus-fylke>

Transport og kommunikasjon (over land)

Ullensaker museum (Transport og kommunikasjon)
Lommedalsbanen (Tog og bane 600 mm)
Urskog-Hølandsbanen (Tog og bane 750 mm)

I denne kategorien er det Urskog-Hølandsbanen som er mest aktiv, spesielt innenfor innsamling av fotografisk materiale. Lommedalsbanen samler inn løpende og det vil kunne utvikles gode faglige koblinger mellom de to avdelingene.